

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Яна Димитрова Бочева, д.м.
Ръководител на катедра „Клинична лаборатория“
към Факултет „Медицина“
в Медицински Университет „Проф.д-р П. Стоянов“-Варна

Относно дисертационен труд на д-р Снежана Стоянова Стоенчева, докторант на самостоятелна подготовка в докторска програма „Клинична лаборатория“ към Катедра „Клинична лаборатория“, Фармацевтичен факултет, МУ – Пловдив, за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.1. Медицина и докторска програма „Клинична лаборатория“, с научни ръководители доц. д-р Таня Денева, д.м. и Проф. д-р Жанет Грудева-Попова, д.м.

На основание Заповед № Р-819/03.04.2023 г. на Ректора на Медицински университет гр. Пловдив и с решение на Научното жури, утвърдено с горепосочената заповед съм определена да изготвя становище за дисертационен труд на тема „Клинично-лабораторна оценка на коагулация и фибринолиза при пациенти със злокачествени заболявания“ на д-р Снежана Стоянова Стоенчева.

Становището е изготвено според изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ). Представените документи са в съответствие чл.70 (1) от I. Раздел. Придобиване на образователна и научна степен „ДОКТОР“ в МУ-Пловдив; Правилник на МУ-Пловдив от 28.01.2021 г. Докторантът е приложил 3 броя пълнотекстови публикации и 7 участия в национални и международни форуми с публикувани резюмета по темата на дисертациония труд. Всички етапи на докторантурата са спазени, няма промяна на първоначалната тема и научния ръководител.

Кратки биографични данни за кандидата

Д-р Стоенчева е завършила Езикова гимназия „Пловдив“ с профил английски език през 1999г. Диплома се в Медицински Университет - Пловдив през 2006г. с магистърска степен по специалност „Медицина“. Придобива специалност по клинична лаборатория през 2013г. Професионалното си развитие д-р Стоенчева започва като лекар в МДЛ „Астралаб“ ООД – гр. Горна Оряховица през 2007г. От 2012г. тя е ординатор в Централна Клинична лаборатория на УМБАЛ „Св. Георги“ ЕАД, гр. Пловдив, а от 2015г. и асистент към Катедра по Клинична лаборатория в МУ – Пловдив, Факултет по фармация. От юни 2021г. тя е докторант на самостоятелна подготовка в докторска програма „Клинична лаборатория“ към същата катедра. Преподавателската и работа е свързана с ръководство на практически упражнения по клинична лаборатория за студенти от специалност „Медицина“, III курс – на български и английски език, СИП за студенти от специалност „Медицинска сестра“, I курс и практически упражнения по клинична химия за студенти от специалност „Фармация“, III курс. Докторантката декларира участие в 4 вътреуниверситетски научни проекта, авторство в 10 статии и едно учебно помагало и 13 цитирания. Владее свободно английски език. Член е на Български лекарски съюз и Българско дружество по клинична лаборатория.

Актуалност на темата

Тематиката на представената дисертационна работа е подбрана внимателно и насочено с оглед личните клинични интереси на дисертанта и натрупаната експертиза и насоченост на научните ръководители. Модерните диагностични медицински специалности, към чието бурно развитие причисляваме и клиничната лаборатория, са насочили усилията си освен към валидиране и рутиниране на нови лабораторни, генетични и молекулярни маркери, и в търсене на нови проекции на известни параметри.

Епидемиологичните данни определят социалната значимост на онкологичните заболявания и към профилактиката, диагнозата и терапията им е насочен ресурс от всички клинични и диагностични специалности. Тромбозата е добре познато и често срещано усложнение при пациенти със злокачествени заболявания и допринася значително за морбидността и

смъртността при тези пациенти. Връзката между злокачествените заболявания и тромбозата е проблем на научни търсения още от XIX век, и към момента е безспорен факта, че туморната патология е свързана с 4 пъти по-висок риск от тромбоза, а системната химиотерапия увеличава този риск до 7 пъти.

В нашата страна все още няма системни проучвания, които се фокусират върху клинично-лабораторната оценка на отклоненията в хемостазната система при онкологични заболявания. Логичен резултат от този информационен вакуум у нас към настоящия момент са оскъдните данни и научни публикации, което предизвиква изследователския интерес на дисертанта и научните ръководители.

В този контекст считам идейният проект на този дисертационен труд, представен ми за оценка, за актуален като замисъл, проспективен като публикационни резултати и същевременно класически като методологично изпълнение.

Характеристика, обем, структура и съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд е изложен на 129 страници, в това число: Въведение- 2 стр., Литературен обзор - 25 стр., Цел и задачи – 1стр., Материали и методи - 14 стр. Резултати - 58 стр., Обсъждане-7 стр., Изводи-1 стр., Приноси - 1 стр., Публикации- 2 стр, Библиография - 18 стр. Онагледяването се състои от 24 таблици и 71 фигури. Библиографията съдържа 252 източника, от които 3 са на кирилица. Последната включва съвременни източници, 47% от които са от последните 10 години.

Структурата на дисертационния труд отговаря на съвременните формулировки за вътрешно съотношение на частите на дисертационния труд без уклон към теоретизиране или методологични излишества с акцент към резултатите и с кратка интерпретация. Демонстрира се ясен стил, с отлично владение на тясноспециализирана терминология.

Литературният обзор е логичен и добре структуриран, като последователно дефинира клиничният проблем тромбоза и епидемиологичните му характеристики и преминава през конкретните му изяви/**БТЕ**/ и коментира възможните терапевтични решения/**антикоагулантна**

терапия/ като добавъчно лечение към системната химиотерапия. Текстът включва физиологични и пропедевтични данни за механизмите на хемостаза, ангиогенеза, канцерогенеза и фибринолиза и се фокусира върху показателите, които имат отношение към оценка на тясната връзка между коагулацията и прогресирането на туморния процес.

Целта е формулирана в ясно и е логично последствие от обобщението на литературния обзор, съответства на заглавието и се доуточнява от текста на задачите на дисертационния труд.

Дисертационният труд е дизайниран с формулиране на пет **задачи**, като първата задача е изцяло практическа, втора, трета и пета задача имат аналитичен характер, а четвърта с определяне на диагностичната надежност на изследваните показатели може да се характеризира като лабораторна и приложна.

Материал и методи

Дизайнът на проучването на д-р Стоенчева е едноцентрово, проспективно, контролирано и лонгитудинално. В него са включени 185 лица на възраст между 18-70 години от българска националност: 120 пациента от клиниката по медицинска онкология и клиника по лъчетерапия при УМБАЛ „Св. Георги“ – гр. Пловдив, разпределени в 3 пациентски групи: карцином на млечната жлеза (n=38), белодробен карцином (n=42) и неходжкинов лимфом (НХЛ) (n=40) и контролна група от 65 клинично здрави доброволци (30 жени и 35 мъже). Проучването е одобрено от Комисията по Научна етика към МУ–Пловдив с решение № Р-1722/12.03.2018 г. Клинично-лабораторните изследвания са извършени в Клинична Лаборатория на УМБАЛ“Св.Георги“, гр. Пловдив. Използваните лабораторни методи са стандартизирани, автоматични хемокоагулационни методи (хронометрични, имунотурбидиметрични, хромогенни), ELISA- методи, хематологични и клинично-химични анализи, които са прецизно и детайлно описани.

Резултати

В общо 58 страници д-р Стоенчева описва подробно и последователно изпълнението на всяка от поставените задачи, **водещи** до изпълнението на формулираната цел на научния ѝ труд. Съставени са 24 таблици и 71 фигури, съпроводени от разбираем текст, а приложените статистически методи за

анализ са правилно подбрани и коректно интерпретирани. За всяка от клиничните групи се разписват демографски данни, резултати от подбраните клинично-лабораторни показатели за коагулация и фибринолиза. Извършен е сравнителен анализ на резултатите спрямо здрави контроли, оценена е динамиката им и промените в хода на лечението по визити. Следва анализ на корелационната зависимост между хемостазните показатели при пациенти и контроли и оценка на диагностичната им надеждност.

В раздел **“Обсъждане“** на дисертационния труд д-р Снежана Стоенчева прави обективен анализ на своите резултати, като ги сравнява с тези на други научни колективи, спазвайки поредността на изнесените резултати, логиката на изложението си и запазва водещата линия на поставената цел и задачи. Именно в тази глава на дисертационния труд личи доброто ниво на подготовка на дисертантката, която демонстрира познание на българската и световна литература по разглеждания проблем, както и етичното и критично отношение на младия учен към собствените резултати.

Изцяло съм съгласна с дефинираните 7 извода, които отразяват получените резултати. Формулирани са ясно и конкретно. Същите имат подкрепата и доказателствения материал в глава **„Резултати“** на дисертационния труд.

Дисертационният труд завършва с дефиниране на 5 приноса, от които три с оригинален и 1- с потвърдителен характер. Принос 5 считам за недобре формулиран и стилистично неуместен.

Публикации и съобщения по темата

Представен е списък с 3 пълнотекстови публикации в международни списания и 7 участия в научни форуми- 5 международни конференции, 1 национална конференция, 1 регионален университетски форум. Д-р Стоенчева е първи автор във всички пълнотекстови публикации. Научната активност на дисертанта е съобразена със Закона за развитие на академичния състав на РБ и правилника за приложението му на МУ-Пловдив.

Авторефератът (50 стр.) е разработен и структуриран съобразно изискванията, като съдържанието му съответства напълно на дисертационния труд.

Заклучение

Дисертационният труд на докторанта д-р Снежана Стоянова Стоенчева е по същество задълбочена научна разработка с практическа насоченост. Темата е актуална, интересна и предизвикателна. Приложените методи са адекватни за постигане на поставените цели и задачи, резултатите са значими, а изводите логични и правилно изведени. Приносите са с оригинален и приложен характер. Д-р Стоенчева е вложила много труд, търпение и упоритост в разработката на този труд.

Дисертационният труд на тема „ Клинично-лабораторна оценка на коагулация и фибринолиза при пациенти със злокачествени заболявания“ с автор д-р Снежана Стоянова Стоенчева покрива изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане и съответния правилник на Медицински Университет- Пловдив. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания, приети във връзка с Правилника на МУ – Пловдив за приложение на ЗРАСРБ.

Въз основа на направеното изложение давам положителна оценка на дисертационния ѝ труд и препоръчвам на почитаемото жури да присъди на д-р Снежана Стоянова Стоенчева образователната и научна степен „ДОКТОР“ в докторска програма по Клинична лаборатория.

Заличено на основание
Чл.5 §1, 6. "В" Регламент (ЕС)2016/679

05.05.2023г.

Гр. Варна

Проф. д-р Яна Димитрова Бочева, д.м.

